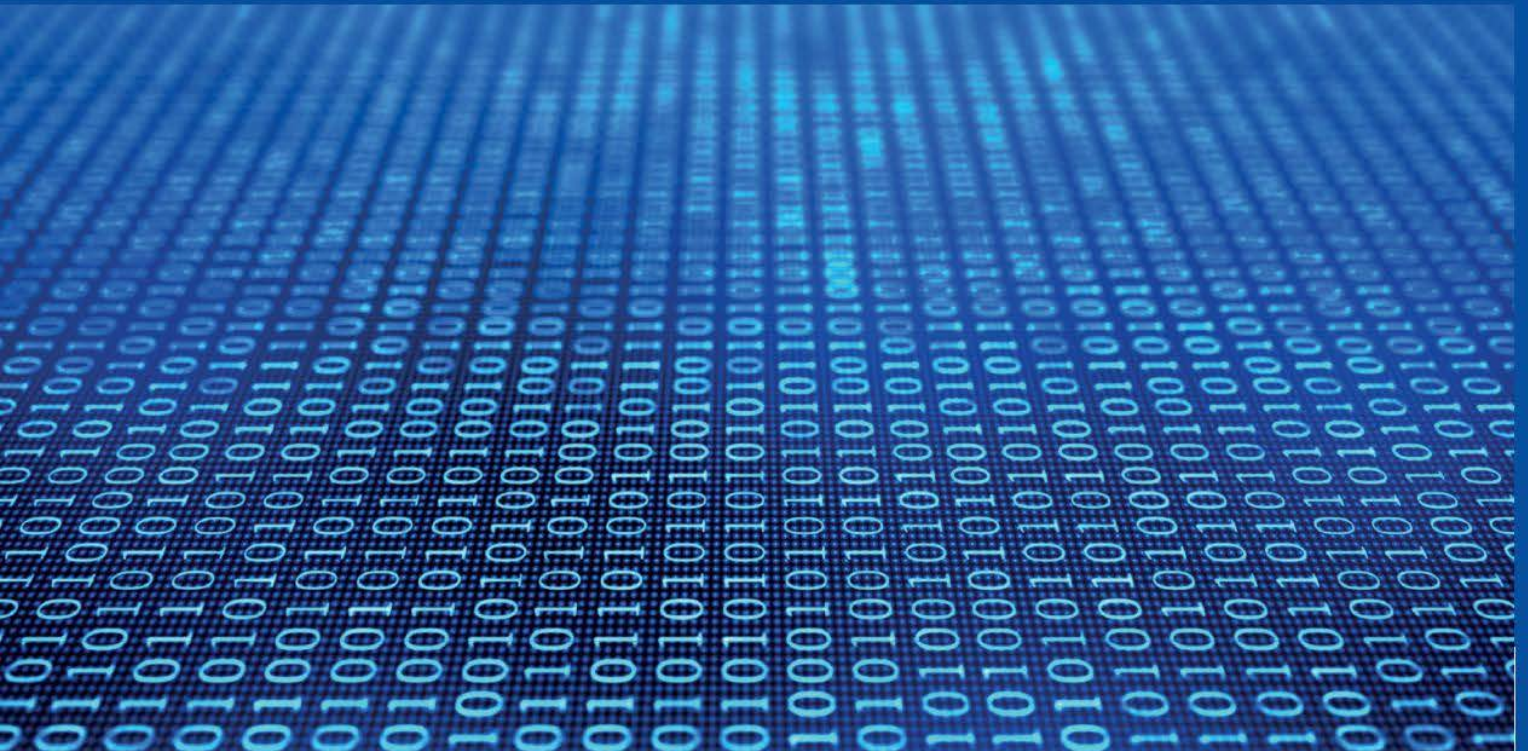

Intellektuaalomandiõigusi rikkuvate internetipõhiste ärimudelite uuring – 2. etapp

Kommenteeritud kokkuvõte

Kaubamärgiõiguste rikkumises kahtlustatavad e-kauplused kasutavad varem kasutusel olnud domeeninimesid

Kommenteeritud kokkuvõte

Intellektuaalomandiõigusi rikkuvate internetipõhiste ärimudelite uuring – 2. etapp

Kaubamärgiõiguste rikkumises kahtlustatavad e-kauplused kasutavad varem kasutusel olnud domeeninimesid

Eessõna

Samal ajal, kui Europolis moodustati intellektuaalomandivastaste kuritegude koordineeritud koalitsioon (IPC3), avaldas EUIPO intellektuaalomandiõigusi rikkuvate internetipõhiste ärimudelite uuringu 1. etapi aruande.

Aruandes anti ülevaade arvukatest viisidest, kuidas veebikaubanduses rikutakse intellektuaalomandiõigusi, ja tutvustati täiesti uut moodust, kuidas selliseid ärimudeleid tuvastada, uurida, analüüsida ja esitada. Aruannet on sageli tsiteeritud seoses õigusi rikkuvate internetipõhiste ärimudelitega.

Käesolev uuring tugineb esialgsetele järeltuletele ning selles käsitletakse põhjalikumalt teavet selle kohta, et intellektuaalomandiõiguste rikkumises kahtlustatavad isikud kasutavad domeeninimesid, mida varem on kasutanud tuntud isikud, organisatsioonid, saatkonnad, äriettevõtted ja paljud teised.

Esimesena teatas sellisest nähtusest üks Taani küberkuritegevuse ekspert, kes avastas, et kaubamärgiõiguste rikkumises kahtlustatavad isikud on süstemaatiliselt taasregistreerinud paljud varem kasutusel olnud domeeninimed, millel on Taani domeenilaiend .dk.

Sellise tegevuse mõte on kasutada ära nende domeeninimede populaarsust, et meelitada internetiliiklust uutesse e-kauplustesse, mis turustavad kaupu, mis tõenäoliselt rikuvad kaubamärgiõigusi. Õiguste rikkumises kahtlustatavad isikud omandasid domeenid vahetult pärast seda, kui neid sai taasregistreerida, ning avasid kohe pärast seda e-kaupluse.

EUIPO otsustas välja selgitada, kas Taanis avastatud toimimisviisi kasutatakse ka muudes Euroopa riikides, kus e-kaubandus on välja arenenud. Uuringusse valiti Rootsi, Saksamaa, Ühendkuningriik ja Hispaania ning selle tulemusena valmis käesolev aruanne.

Avastused on jahmatamapanevad ja näitavad, et Taanis avastatud toimimisviis esineb ka nendes neljas riigis ning koguni ulatuslikumalt kui algselt eeldati.

Pärast 40 juhtumi üksikasjalikku analüüsi näib, et esmapilgul tuhandete teineteisest sõltumatute e-kaupluste taga on tegelikult tõenäoliselt üks või mõni ettevõtte, mis turustavad Euroopa kodanikele kaupu, mis tõenäoliselt rikuvad kaubamärgiõigusi.

Käesolev uus aruanne esitab täiendavaid tõendeid internetikaubanduses esineva intellektuaalomandiõiguste rikkumise probleemi ulatuse kohta ning rõhutab, kui oluline on selle kontrolli alla saamiseks teha koostööd Euroopa Liidu tasandil.

António CAMPINOS
EUIPO tegevdirektor

1. Kommenteeritud kokkuvõte

2015. aastal tellis Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet (EUIPO) intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskuse kaudu teadusuuringu intellektuaalomandiõigusi rikkuvate internetipõhiste ärimudelite kohta. Algatus loodi sõltumatu andmepõhise uuringuna, millega kavatseti hinnata ja analüüsida seda, kuidas intellektuaalomandiõigusi internetikaubanduses rikuti, kuidas sellist tegevust rahastati, kuidas see tõi käitajatele kasumit, mis liiki sisu nii levitati ja kui palju oli kasutajaid.

Uuring peaks aitama poliitikakujundajatel, kodanikuühiskonnal ja eraettevõtjatel olukorda paremini mõista. Ühtlasi peaks see aitama tuvastada ja paremini mõista reageerimisviise, mida on vaja, et lahendada ulatuslikke internetis intellektuaalomandiõiguste rikkumise probleeme.

Uuring kavandati kahes etapis:

1. etapp – kvalitatiivne uuring, et anda ülevaade ärimudelitest, mida kasutatakse intellektuaalomandi õiguste rikkumiseks internetis;
- 2. etapp – kvantitatiivne uuring, kus uuritakse üksikasjalikumalt ühte või mitut olulist konkreetset ärimudelit ja -strateegiat.

1. etapi aruanne avaldati 12. juulil 2016 ja see on avaldatud EUIPO veebilehel.¹

1. etapi uuringu ajal sattus tähelepanu alla hiljutine Taani uuring,² mille teemaks oli domeeninimede süsteemi (DNS) Taani riigi üladomeeni kasutamises märgatud iseloomulik muster. Uuring lähtus meedia oletustest, et internetis tekib e-kauplusi, mida kahtlustatakse kaubamärgiõiguste rikkumises, aga mis näisid olevat iseseisvad ja teineteisest sõltumatud. Taani uuringu eesmärk oli leida, kas selliste e-kaupluste loomisel on teatud muster või põhjus. Varem kasutatud domeeninimede taasregistreerimist analüüsid selgus, et e-kauplustel, mis kahtlustuste kohaselt turustasid kaubamärgiõigusi rikkuvaid kaupu, olid sellised domeeninimed, mida varem oli juba kasutatud eri otstarvetel. Kui domeeninimesid sai taasregistreerida, taasregistreerisid e-kaupluste pidajad neid süstemaatiliselt ja asutasid peagi e-kauplused, milles turustati kahtlustuste kohaselt teiste isikute kaubamärgiõigusi rikkuvaid kaupu. Iseloomulik oli, et domeeninime varasem

¹ https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/Research_on_Online_Business_Models_IBM/Research_on_Online_Business_Models_IBM_en.pdf.

² Uuring, mille tegi Taani küberkuritegevuse spetsialist Henrik Bjørner, on avaldatud aadressil: <http://cybercrime.eu/analysis/analysing-registration-of-previously-used-danish-domain-names/>

kasutamine ei olnud üldse seotud kaupadega, mida turustasid kahtlustatavad e-kauplused. Oli näiteid domeeninimedest, mida varem olid kasutanud poliitikut, saatkonnad, äriettevõtted ja paljud teised domeeninime registreerijad.

Oktoobrist 2014 oktoobrini 2015 oli 566 .dk-domeeni, mille kaubamärgiõiguste rikkumises kahtlustatavad isikud taasregistreerisid otsekohe, kui eelmised registreerijad olid domeeninimedest loobunud ja neid sai taasregistreerida.³

Tehtud uuring hõlmas ainult Taani riigi üladomeeni .dk, kuid tuvastatud tegevusest nähtus, et tõenäoliselt tegutsesid samamoodi ka kaubamärgiõiguste rikkumises kahtlustatavad isikud muudes Euroopa riikides. Selle põhjal otsustas EUIPO seda konkreetset küsimust 2. etapi teadusuuringus põhjalikumalt vaadelda ning keskendus neljale suure e-kaubanduse sektoriga Euroopa riigile. Nende kriteeriumide järgi valiti välja Rootsi – mis Skandinaavia riigina on eeldatavalt võrreldav Taaniga –, Saksamaa ja Ühendkuningriik, mille e-kaubanduse sektorid on väga hästi arenenud ja ulatuslikud, ning Lõuna-Euroopa riigina Hispaania, millel on suur e-kaubanduse sektor.

E-kaupluste analüüsi üldeesmärk oli tuvastada e-kauplused, mis turustavad kaupu, mis tõenäoliselt rikuvad kaubamärgiõigusi. Selle ni jõudmiseks töötati välja automaatne protsess, kus iga domeeninimi läbis mitu analüüsimoodulit, et liigitada veebikoht kas kaubamärgiõiguste rikkumises kahtlustatavaks või mitte. Igal analüüsimoodulil oli konkreetne eesmärk teabe kogumisel ja sisu analüüsimisel.

Analüüsi ajal osutus Rootsi, Saksamaa, Ühendkuningriigi ja Hispaania olukord järgmiseks.

Uuringust nähtub selgelt, et varem Taanis tuvastatud nähtus esineb ka Rootsis, Saksamaal, Ühendkuningriigis ja Hispaanias.

³ Teave on pärit eespool nimetatud Taani uuringust.

Riigi üladomeen	Rootsi .se	Saksamaa .de	Ühendkuningriik .uk	Hispaania .es	Kokku
Analüüsi kestus	8.–10.12.2016	23.11.–6.12.2016	26.1.–10.2.2017	10.–11.1.2017	
Riigi üladomeeni all tuvastatud aktiivseid domeeninimesid kokku, mis viivad tegutsevasse veebikohta	1 259 990	11 057 426	8 158 245	1 047 780	21 523 441
Riigi üladomeeni all olevat domeeninime kasutavaid tuvastatud e-kauplusi kokku	33 212	208 939	224 154	49 147	515 452
Riigi üladomeeni all olevat domeeninime kasutavaid tuvastatud e-kauplusi kokku, mida kahtlustatakse teiste isikute kaubamärgiõiguste rikkumises	3 161 (9,5% e-kaupluste koguarvust)	6066 (2,9% e-kaupluste koguarvust)	14 182 (6,3% e-kaupluste koguarvust)	4461 (9,1% e-kaupluste koguarvust)	27 870 (5,41% e-kaupluste koguarvust)
Riigi üladomeeni all olevat domeeninime kasutavaid tuvastatud e-kauplusi kokku, mida kahtlustatakse teiste isikute kaubamärgiõiguste rikkumises ja mille domeeninime kasutas varem teine registreerija	2 444 (77,3% kahtlustatavatest e-kauplustest)	4 864 (80,2% kahtlustatavatest e-kauplustest)	10 081 (71,1% kahtlustatavatest e-kauplustest)	3 612 (81,0% kahtlustatavatest e-kauplustest)	21 001 (75,35% kahtlustatavatest e-kauplustest)

Uuringus tuvastati Rootsis, Saksamaal, Ühendkuningriigis ja Hispaanias 27 870 e-kauplust, mida kahtlustati kaubamärgiõigusi rikkuvate kaupade turustamises. Selgus, et nendest e-kauplustest 21 001 (75%) suunasid varem kasutatud domeeninimedega internetiliikluse veebikohtadesse, millel puudub mis tahes seos domeeninimede varasema kasutusega.

Uuringu põhjal tuleb pidada tõenäoliseks, et sama toimub ka muudes Euroopa riikides, kus on hästi arenenud e-kaubanduse sektor.

Rootsis, Saksamaal, Ühendkuningriigis ja Hispaanias kaubamärgiõigusi rikkuvate kaupade turustamises kahtlustatava 27 870 e-kaupluse analüüsis selgus mitu e-kaupluste asutamise mustrit, näiteks järgmised:

- tootekategooria: 67,5% kahtlustatavaist e-kauplustest turustab peamiselt kingi ja 20,6% rõivaid;⁴
- peamine tootemark: enim kahjustatud tootemarki turustas 18% kahtlustatavatest e-kauplustest ja järgmist 11,9%;
- kasutatav tarkvara: 94,6% tuvastatud kahtlustatavatest e-kauplustest kasutas üht ja sama konkreetset e-kaubanduse tarkvara;
- registripidajad: 40,78% tuvastatud kahtlustatavatest e-kauplustest Rootsis ja Ühendkuningriigis olid registreeritud sama registripidaja kaudu;
- nimeserverid: 21,3% tuvastatud kahtlustatavatest e-kauplustest kasutas üht ja sama nimeserverit;
- majutav riik: 25,9% kahtlustatavatest e-kauplustest majutati Türgis, 19,3% Madalmaades ja 18,3% USAs.

⁴ Tuleb märkida, et kaks peamist tootekategooriat on samad kui Eurostati üldises uuringus internetiostude kohta: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/E-commerce_statistics_for_individuals

Kasutatavate domeeninimede all varem tegutsenud veebikohtade tegevus oli väga erilaadne, kuid seda on võimalik liigitada järgmiselt:

1. avalik-õiguslikud asutused, rahvusvahelised organisatsioonid ja huvirühmad
2. rahandussektor
3. uudised, meedia ja teave
4. muud ettevõtted
5. poliitikaarutelud ja propaganda
6. vabatahtlik tegevus
7. kultuur ja usk
8. eraühendused
9. tuntud inimesed ja fänniklubid
10. täiskasvanute ja tutvumiskohad

Uuringus analüüsiti põhjalikult 40 e-kauplust. Juhtumiuuringud on esitatud aruande lisa.

Domeen001	Domeen007	Domeen010	Domeen003
Juhtumis <i>Domeen001</i> -se suunas sama domeeninimi varem internetiliikluse rootsikeelsesesse veebikohta, kus oli Euroopa Parlamendi teave Rootsi avalikkusele.	Juhtumis <i>Domeen007</i> -de suunas sama domeeninimi varem internetiliikluse saksakeelsesesse veebikohta, kus oli balletikooli teave.	Juhtumis <i>Domeen010</i> -co.uk suunas sama domeeninimi varem internetiliikluse ingliskeelsesesse veebikohta, kus oli kohaliku eskortteenuse teave.	Juhtumis <i>Domeen003</i> -es suunas sama domeeninimi varem internetiliikluse hispaaniakeelsesesse veebikohta, kus oli vähktõve ja vähiravi teave.

Kõigis 40 juhtumiuuringus puudus domeeninime varasema kasutuse ja praegu müüdavate toodete seos. Isegi kui domeeniga turustati varem kaupu, turustati praegustes e-kauplustes analüüsi teostamise ajal muud liiki tooteid.

Juhtumiuuringutest nähtub, et domeeninimede taasregistreerimise ainus põhjus on kavatsus kasutada ära varem selle domeeninimega tegutsenud veebikoha populaarsust. Ära saab kasutada näiteks otsimootoriregistreid, teenuste ja/või toodete kohta avaldatud ülevaateid ning linke teistest veebikohtadest, mis praegust tegevust veel ei arvesta.

Esmapilgul näivad need e-kauplused sõltumatute ja eraldi ettevõtetenä. E-kaupluste analüüsi ja juhtumiuuringutega on aga kahtlustatavates e-kauplustes pakutavate tootekategooriate ja kaubamärkidega seotud veebikohatehnoloogiates ning ka teatud registripidajate ja nimeserverite kasutamises, samuti majutuse pakkuja päritoluriikide vahel tuvastatud mitmesuguseid ühisjooni.

Pärast äritavade struktuuri uurimist ning 40 juhtumiuuringu analüüsimist selgus uuringu põhjal veel, et need e-kauplused on omavahel tõenäoliselt tihedalt seotud. Uuring näib osutavat, et need, mis esmapilgul näivad olevat tuhanded erinevad e-kauplused, on tegelikult tõenäoliselt üks või mõni ettevõtte, mis turustavad Euroopa kodanikele kaubamärgiõigusi rikkuvaid kaupu.

Aruande järeldused pakuvad huvi õiguskaitseasutustele, internetiteenuste vahendajatele ja kaubamärkide omanikele, samuti tarbijatele, ning aitavad mõista selle paljudes Euroopa Liidu liikmesriikides kasutatava ärimudeli ulatust ja omadusi.

Avenida de Europa, 4,
E-03008 - Alicante
Hispaania

www.euipo.europa.eu

Intellektuaalomandiõigusi rikkuvate
internetipõhiste ärimudelite uuring –
2. etapp

Kaubamärgiõiguste rikkumises kaht-
lustatavad e-kauplused kasutavad va-
rem kasutusel olnud domeeninimesid

Kommenteeritud kokkuvõte